
Nad slovami sv. Ignáca Brjančaninova

Pole 2



Miron Kerul'-Kmec

Miron Kerul'-Kmec

**Nad slovami
sv. Ignáca Brjančaninova**

Pole 2



2021

© **Miron Keruľ-Kmec**

Nad slovami sv. Ignáca Brjančaninova : Pole 2

Vydavateľ: FILOKALIA s. r. o.

Cenzor:

ThDr. Miroslav DANCÁK, PhD.

Jazyková korektúra:

Mgr. Annamária Vlkovičová

Návrh obálky a grafická úprava

Štefan Keruľ-Kmec ml.

Ikona sv. Ignáca Brjančaninova

Miron Keruľ-Kmec ml.

ISBN 978-80-973860-4-7

ÚVOD

Vidíme, že Európa dnes chce byť všetkým možným i nemožným, len nechce byť kresťanská. A pritom prvá prijala svetlo evanjelia. Prečo sa kresťanstvo unavuje? Prichádza mi na um nedávny prípad príkladnej kresťanskej rodiny s piatimi dospelými deťmi, v ktorej sa rodičia i deti veľmi angažovali a zapájali sa do života farského spoločenstva, viedli sviatostný život, no v minulom roku všetkých 5 dospelých detí z rodiny odišlo – vraj za „iným životom“, ktorý sa im „doma neponúkal či zakazoval“, ako sa svorne vyjadrili. Všetci dnes žijú v neviazaných vzťahoch ďaleko od domova, od rodičov. Aby kresťanstvo strácalo chuť, ponúka sa mládeži i dospelým niečo podobné, ako sa v reštaurácii predkladá jedálny lístok hostovi, ktorý sa práve najedol?... Alebo sa už najedol čohosi iného v duchovnom slova zmysle. Čosi tu nefunguje, čosi tu chýba.

Generálny guvernér vojnového Nemecka v Poľsku, Hans Frank, si počas druhej svetovej vojny 2. marca 1940 napísal do denníka: „Keď v Poľsku zhasli všetky svetlá, predsa ešte dve ostali – Panna Mária z Čenstochovej a Cirkev.“ Lepšiu charakteristiku tejto krajiny v jednom z najtemnejších období jej dejín by nebol vtedy vyslovil nikto, ani politik a snáď ani spisovateľ. Ktovie, či to neboli práve tieto dve svetlá, ktoré mu zasvietili vo chvíľach, keď už mal niest' aj následky za svoje vojnové zločiny v Poľsku. Lebo podľa hodnoverných správ sa pred smrťou v norimberskom väzení obrátil, žiadal o prijatie sviatosti zmierenia a zomrel ako kajúci lotor po pravici ukrižovaného Spasiteľa.

Možno raz objektívny historik alebo teológ napíše po rokoch, možno i po desaťročiach niečo podobné aj o Slovensku: „Keď nastala doba najväčšieho temna v tisícstoročných duchovných dejinách tejto krajiny a zhasli všetky svetlá, predsa tu ešte nejaké zostali: Panna Mária na milostivých pútnických miestach na Slovensku a Cirkev so svojimi svetlami otcov. Aj istý tropár začína slovami: „Preslávil si sa, Kriste,

Bože náš, keď si zemi daroval otcov ako svetlá...“ K takýmto otcom, ktorý ako svetlo osvecuje aj noc našej doby, hoci pomaly akosi sadá aj na Slovensko, patrí aj sv. Ignác Brjančaninov.

Žijeme vo zvláštnej dobe, keď napríklad človek napadnutý medveďom v Tatrách bude pomaly potrestaný za to, že narušil „výsostné“ teritórium šelmy kdesi v prírode. Asi k tomu pomaly aj spejeme, veď aj v médiách už niekedy z podobných správ cítiť tento tón. Lebo živočíšny človek, ktorý žije len inštinkti, bez Krista, bez sviatostí, pre ktorého je dobré len to, čo je viditeľné a hmatateľné, časom si postaví aj inštinkt ako modlu, ako zlaté teľa, a teda aj inštinktívne zviera nad človeka. A postupne začne vytvárať a schvaľovať náležité zákony... Ktovie, či práve svetlo sv. Ignáca Brjančaninova nesvietilo pre ruských kresťanov počas dlhého proticirkevného útlaku v Sovietskom zväze. Tesne pred Októbrovou revolúciou kresťanský filozof Berďajev napísal, že „už to viselo vo vzduchu, už bolo cítiť všade, že ľud chce odísť od kresťanstva.“ A teraz v Rusku po dlhých rokoch vidíme, že sa ku Kristovi ľud hromadne navracia. Vidíme, akú silu majú svetlá otcov? Prepúšťajú svojím životom a modlitbami Kristovo svetlo, prepúšťajú svetlo Božieho kráľovstva. Veru, človek na riešenie svojich problémov často potrebuje svetlo, ktoré nie je z tohto sveta. A toto svetlo Kristovo prináša do dnešných dní aj kniha o Mirona o náuke biskupa Brjančaninova. Je to svedectvo o živote jednej omilostenej duše s Kristom. Preto veľmi odporúčam knihu aj mládeži, ako i bohoslovcovi a rehoľníkom, lebo má dar formovať srdcia ľudí. Je ikonou duchovného života, života Kristovho Ducha v človeku. Lebo „duchovný život nie je o tom, že ja niečo viem, niečo mám nastudované a robím, organizujem neviem aké veľké diela. Nie. Duchovný život je to, že iní v nás vidia svetlo, vidia v nás život Ducha, ktorého nám dal Boh. A ako to uvidia? No tak, že ma to svetlo preniká a že moje človečenstvo, moja ľudskosť sa stáva teofanicou, bogojavlenskou, zjavujúcou Kristovu tvár.“ (Marko Rupnik SJ, *Incontro Oriente ed Occidente nell*

iconografia russa). Podobne nás vedie aj o. Miron Keruľ-Kmec svojimi duchovnými katechézami i knihou, ktorá sa práve dostala do Vašich rúk a ktorá nám dáva aj odvahu do budúcnosti, že hoci by sa naša doba ponorila do akejkoľvek tmy, o to silnejšie budú žiariť svetlá otcov Cirkvi a Kristova tvár.

Sláva Isusu Christu!

o. Ľuboslav Petričko

Prešov

16. december 2020

PASCE PRINCA TOHTO SVETA

PASCE OKOLO NÁS

So znakom svätého kríža vediem ťa, brat, k duchovnej vízii. Naším sprievodcom bude veľký otec medzi svätými, Anton Veľký, egyptský pustovník.

Skrze moc božského zjavenia raz uvidel pasce diabla, ktoré boli rozmiestnené po celom svete, aby zväbili ľudstvo do zatratenia. Vidiac nekonečné množstvo týchto pascí, Anton úpenlivo prosil Pána so slzami: „Pane! Kto sa môže vyhnúť týmto pasciam a získať spásu?“

Uvažoval som o týchto pasciach diabla. Nachádzajú sa vonku vo svete, ale tiež vo vnútri človeka. Jedna sieť je pevne spojená s druhou. Na niektorých miestach sú siete týchto pascí v mnohých vrstvách; na iných miestach sú nad veľkými priepastami a vedú k spletitém sieťam, z ktorých únik sa zdá nemožný. Vidiac početnosť týchto pascí, začal som trpko plakať. Nedobrovoľne som sa tiež opýtal tú istú otázku ako blažený pustovník: „Pane! Kto môže byť vyslobodený z týchto sietí?“

V prvých deviatich kapitolách diela Pole svätý Ignác Brjančaninov predstavil základy pre duchovný život. V nasledujúcich šiestich kapitolách nás učí o prejavoch ľudskej prirodzenosti, o pôsobení nášho nepriateľa, o vášňach, zlých zvykoch a potrebe formovania nášho svedomia.

Začína pripomenutím vízie svätého Antona Veľkého, ktorému bolo dopriate vidieť nástrahy rozmiestnené diablom, aby zviedol ľudstvo na cestu do zatratenia. Spomenutím tejto vízie však nechce vyvolať nezdravý strach a prílišné obavy. Svätý Ignác Brjančaninov sleduje iný cieľ. Upozornenie na ňu by nás malo zbaviť prílišného sebavedomia. Ak svätec takého formátu, akým bol svätý Anton Veľký, potreboval zvláštne božské zjavenie, aby pochopil rozsah a náročnosť

duchovného zápasu, ktorému čelíme vo svete, malo by nás to viesť k pokornému uvedomeniu si neschopnosti plne vnímať tieto duchovné reality. Ide o veľmi dôležitý krok, pretože vedie k poslušnosti voči slovám evanjelia a učeniu svätých otcov. Bez tejto poslušnosti veľmi rýchlo uviazneme v niektorej z pascí, ktoré nastavil náš nepriateľ.

MYSEĽ JE POZNAČENÁ PÁDOM

Pasce zamerané na moju myseľ sú nastražené v rôznych knihách, ktoré sľubujú osvietenie, ale namiesto toho obsahujú učenie temnoty, napísané so zjavným alebo skrytým učením diabla, zo zdroja padnutého rozumu, zničeného hriechom, „klamlivým ľudským učením“ (Ef 4, 14), ako hovorí apoštol; autormi, ktorí sa „len márne nadávajú vo svojom telesnom zmýšľaní“ (Kol 2, 18). Môj brat, ktorého spásu si želám, tiež sa môže stať pre mňa pascou, vedúcou do zatratenia, ak jeho myseľ je zachytená v sieti falošného učenia a takzvanej múdrosti. Moja vlastná myseľ je poznačená pádom; je obklopená temnotou, je infikovaná jedom lži. Moja vlastná myseľ, oklamaná princem tohto sveta, kladie pasce sebe samej.

Dokonca v Edene myseľ skúšala dosiahnuť poznanie bez múdrosti a pozornosti, a to poznanie sa ukázalo smrteľným! Po páde sa myseľ stala ešte menej súdna a pozorná. Drzo pije z pohára otráveného poznania a sebavedome ničí v sebe chuť a túžbu po božskej čaši poznania, ktoré dáva spásu.

Desiatu kapitolu venuje svätý Ignác Brjančaninov uvažovaniu založenému na vízii svätého Antona Veľkého o nástrahách, ktoré diabol rozmiestnil, aby zvedol ľudstvo na cestu do zatratenia. Snaží sa ich identifikovať. Najprv poukazuje na dôležitosť čistoty mysle človeka, aby sa „nezachytila do siete falošného učenia a takzvanej múdrosti“.

Myseľ človeka je akoby kormidelníkom, ktorý udáva smer plaviacej sa lodi. Ak je myseľ naplnená falošným a pyšným poznaním, po-

tom celý život človeka nasleduje nesprávny smer, aj keby bol naplnený extrémnym asketizmom. Je to veľké nebezpečenstvo, pretože človek je v takom prípade uspokojený svojimi skutkami zbožnosti a prestane testovať správnosť smeru svojho života.

Práve preto svätý Ignác Brjančaninov venoval niekoľko kapitol dôležitosti čítania Svätého písma, svätých otcov a vyhýbaniu sa čítať knihy napísané heretikmi. A dokonca aj keď budeme dôsledne nasledovať jeho rady v týchto kapitolách, predsa musíme s veľkou pozornosťou skúmať každú myšlienku, ktorú nám ponúkne naša myseľ, aby sme sa nedali zviest' zo správneho smeru.

RAFINOVANÉ NÁSTRAHY

Tak veľa nástrah je pripravených pre moje srdce! Vidím zreteľné i sotva postrehnuteľné. Ktoré sa majú považovať za viac nebezpečné? Neviem. Lovca je skúsený a ktokoľvek unikne zreteľným nástrahám, často padne do tých rafinovanejších. Ale koniec lovu je ten istý – zatratenie. Nástrahy sú skryté mnohorakým spôsobom a s neprekonateľnou šikovnosťou. Hriešne pády sú skryté vo všetkých triumfoch; túžba potešiť ľudí, pokrytectvo a márnosť sú skryté vo všetkých pokusoch o čnosť. Temnota sebaklamu a démonický prelud je skrytý za zdaním nebeskej masky. Vášnivá láska, často hriešna, sa skrýva za vzhľadom svätej lásky. Falošná, hriešna sladkosť fantázie predstiera, že je duchovnou radosťou. Princ tohto sveta skúša každý možný prostriedok, aby udržal človeka v padnutom stave; a toto stačí, hoci bez ťažkých hriechov, na udržanie človeka ďaleko od Boha. Zreteľné pády do hriechu sú ľahko nahradené pyšnými myšlienkami kresťana, ktorý je uspokojený s takzvanými čnosťami padnutej prirodzenosti a sebaklamu. Taký kresťan sa oddeľuje od Krista.

Toto poučenie svätého Ignáca Brjančaninova je veľmi dôležité. Dotýka sa nebezpečného stavu spokojnosti nad stavom našej duše,

ktorá sa naučila rozpoznávať zrejmé a viditeľné nástrahy a odolávať im. Schopnosť odolať vážnym hriechom prináša falošné uspokojenie a s ním aj stagnáciu v duchovnom živote, ktorá je zakrytá maskou zbožnosti a spravodlivosti. Ale ako hovorí svätý Ignác Brjančaninov, kto unikne zreteľným nástrahám, často padne do tých rafinovanejších.

Tieto rafinované nástrahy môže rozpoznať iba srdce úplne naladené na Boha. Preto učitelia duchovného života radia, aby sme si osvojili asketické cvičenia, ktorými možno nadobudnúť schopnosť správneho rozlišovania. Zo všetkých by som tu spomenul iba dve: modlitbu a čítanie Svätého písma a svätých otcov.

Efekt tohto asketického cvičenia je pekne vyjadrený v rozprávaní o mladíkovi, ktorý bol prijatý za učňa k slávnemu brúsičovi diamantov. Ten mu prvý deň dal do ruky neobrúsený diamant a prikázal mu držať ho v ruke celý deň. To isté sa opakovalo deň čo deň niekoľko mesiacov. Potom mu v jedno ráno brúsič dal do ruky obyčajný kameň. Mladík povedal: „Toto nie je diamant!“ A brúsič mu na to povedal: „Teraz, keď dokážeš rozlíšiť v ruke diamant od obyčajného kameňa, si pripravený na jeho brúsenie.“

Podobný efekt má asketické cvičenie modlitby a duchovného čítania. Ak je dennodenne prítomné v našom živote, nadobudneme citlivosť pre rozpoznávanie i tých rafinovaných nástrah, ktoré nám nastavil nepriateľ našich duší.

PÔST A JEDNODUCHŠÍ ŽIVOT

Ako veľa nástrah je položených pred moje telo! Samo osebe je veľkou nástrahou! Ako hrozne to princ tohto sveta používa! Skrze telo a jeho hanebné náklonnosti a túžby sa stávame ako nemý dobytok. Aká priepasť! Aké oddelenie od podobnosti s Bohom! Vrháme sa do tejto hlbokej priepasti a oddelenosti od Boha, keď sa oddávame telesným žiadostivostiam, vhodne pomenovaným podľa ich hrišnej závažnosti.

Ale ani ľahšie telesné hriechy nie sú menej deštruktívne. Kvôli nim sa človek prestáva starať o svoju dušu a zabúda na Boha, nebo, večnosť a povolania ľudstva. Princ tohto sveta nás skúša udržať v neustálom rozptýlení a držať v temnote skrze potešenia tela.

Úsiliu vymaniť sa z telesných žiadostivostí venuje asketická literatúra veľkú dôležitosť. Svätí otcovia razantne nabádajú k cvičeniam, ktoré privádzajú ku kontrole nad telom a jeho náklonnosťami. Považujú to za také dôležité, že mnohokrát idú priam do detailov, čo sa týka stravy, obliekania a bývania. Svätý Izák Sýrsky nám vysvetľuje túto prísnosť. Hovorí: „Strach o telo je často taký silný, že urobí človeka neschopným vykonať akýkoľvek skutok, ktorý by si zaslúžil úctu a chválu. Ale keď prevládne strach o dušu, vtedy sa strach o telo rozplynie ako vosk pod horiacim plameňom.“ Túžbu po rôznych potešeniach nazýva strachom o telo. Podriadenie sa požiadavkám tela privádza k telesnému zmýšľaniu, ktoré nie je schopné uchopiť duchovné pravdy. Pôst a úsilie o jednoduchší život v každom aspekte nám pomôžu oslobodiť sa od tejto nadvlády tela. Inak nie je možný duchovný pokrok.

OSLOBODENIE SA OD ZÁVISLOSTI

Emócie, dvere do duše, ktorými duša komunikuje s vonkajším svetom, sú neustále vedené diablom k telesným potešeniam a ich neoddeliteľným putám. V slávnych koncertoch hlasná hudba vyjadruje a vzbudzuje rôzne vášne; tieto vášne sú predstavené na javiskách divadiel. Ľudia sú vedení všetkými možnými cestami k potešeniam smrteľného zla. Keď pijeme tieto potešenia, ľudia zabúdajú na božskú dobrotu, ktorá ich zachraňuje, na krv Bohočloveka, ktorá im dáva späsu.

Na reklamnom letáku cestovnej kancelárie bolo napísané: „Prežite s nami sedem výnimočných dní, plných nezabudnuteľných zážitkov.“ Nie je na tom nič výnimočné, pretože každá reklama útočí na naše emócie s ponukou nejakej výnimočnosti. Honba za zážitkami alebo

potešeniami našich vášní sa stala drogou, ktorá nás nebadane urobila závislými od týchto emotívnych momentov. Táto závislosť sa netýka len nejakých extra udalostí. Nájdeme ju predovšetkým vo všedných každodenných rozhodovaniach, ktoré vedú k uspokojeniu potešenia tela. Svätý Ignác Brjančaninov svojím poučením nezavrhuje dobrá, ktoré nám dáva Boh. Upozorňuje však, že ak sa im dá prvenstvo, vedie nás to k zabudnutiu na Boha. Musíme tu veľmi dôsledne skúmať svoje srdce, pretože toto zabudnutie na Boha sa nemusí viditeľne prejavíť zanechaním návštevy chrámu alebo ranných a večerných modlitieb. Tieto a iné úkony zbožnosti sa však môžu stať len formalitou, bez túžby v srdci prilnúť čo najviac k nášmu Spasiteľovi.

Na odstránenie tejto závislosti radia svätí otcovia, aby sme sa usilovali odpútať sa od sveta, zrieknuť sa sveta. Svätý Ján Klimak o tomto odpútaní sa od sveta hovorí ako o nevyhnutnom kroku, bez ktorého nie je možný pokrok v duchovnom živote.

Uvedená podmienka na začiatku vzbudzuje v duši človeka obavy a váhavosť. Je ťažké zrieknuť sa vecí, ktoré nám prinášali potešenie, aj keď sa od nás nevyžaduje taká radikálnosť ako od mníchov. Je však potrebné s dôverou vykonať prvý krok, odpútať sa od nejakej činnosti, ktorá nás odvádza od myšlienky na Boha. Po čase s prekvapením zistíme, že nám nielenže nechýba, ale že sme nadobudli väčšiu chuť a túžbu po uskutočnení ďalších krokov, vedúcich k väčšiemu odpútaní sa od sveta. Duša sa stane vnímavejšou na vyššie dobrá, začne túžiť po ich nadobudnutí. Zaiste, zápas o vymanenie sa z tejto závislosti je spočiatku neľahký, ale je nevyhnutný pre duchovný rast.

LÁSKA MNOHÝCH VYCHLADNE

Toto je však slabý opis všetkých nástrah, ktoré nastavil princ tohto sveta pre kresťanov. Nespôsobuje však tento slabý opis chvenie, nenúti nás spýtať sa rovnakú otázku: „Kto môže uniknúť tým nástrahám?“

Ale ja som ešte neskončil s maľbou tohto hrozného obrazu! Môj štetec je inšpirovaný pokračovať v maľbe, vedený Božím slovom.

Čo toto Božie slovo hovorí? Predpovedá udalosti, ktoré sa už odohrávajú pred našimi očami, proroctvo o posledných časoch, keď „sa rozmnoží neprávosť, (a) v mnohých vychladne láska“ (Mt 24, 12). Božie slovo, viac nemenné ako nebo a zem, nám hovorí, že v posledných časoch sa rozmnožia nástrahy zla, ako aj počet tých, ktorí do nich upadnú.

Je to pravda! Pozerám sa na svet a vidím, že diabolské nástrahy sa zväčšujú, zvlášť keď to porovnáme s prvotnou Cirkvou. Rozmnožili sa nespočítateľne! Zväčšil sa počet kníh, ktoré obsahujú falošnú náuku; počet myslí, ktoré prijali a učia falošnú náuku, sa zvýšil. Nasledovníkov svätej Pravdy ubudlo na minimum. Viac a viac ľudí si ctí takzvané čnosti, ktoré sú viditeľne pohanské, v protiklade k ľudskej prirodzenosti, ktorá sa im bridí. Chápania kresťanských čností ubudlo, a to som ani nezačal hovoriť o smrti ich praktizovania. Telesný život je uprednostňovaný; duchovný život sa vytráca. Potešenia a starosti o svet pohlcujú všetok náš čas; neostáva nám žiaden čas, aby sme pamätali na Boha. A toto všetko sa nestalo len slobodnou voľbou, ale požiadavkou, zákonom. Pre hojnosť hanebnosti láska mnohých vychladne, a ubudne dokonca aj počet tých, ktorí by zotrvali v Božej láske, ak by nebolo nátlaku zla a zväčšujúceho sa počtu nástrah diabla.

Citované slová svätého Ignáca Brjančaninova nami určite zatriasli. Na svet a dobu, v ktorej žil, sa pozeráme ako na staré dobré časy, keď kresťanstvo previtalo. Ako by charakterizoval našu súčasnú dobu? Je tak trochu módou kriticky na ňu nazerať. Mali by sme sa však kriticky pozrieť na seba samých, pretože stav sveta je formovaný aj veľkým množstvom pokrstených. Ako je potom možné, že na mnohých miestach sveta vidíme úpadok morálnosti a nástup nevery? Na túto otázku poznáme odpoveď. Svätý Ignác Brjančaninov ju dopĺňa vysvetlením, že diabolské nástrahy sa nespočítateľne rozmnožili. To nás však ne-

smie viesť k rezignácii. Ak sa rozmnožila nepravosť, pribudla aj Božia pomoc. Boh predsa nenechá svoje deti bez pomoci. Rozhodnutie nasledovať ho je však stále na nás samých. Vráťme sa k intenzívnemu modlitbovému životu, čítajme Sväté písmo a načúvajte radám svätých otcov. To všetko nám ukáže cestu v hmle tohto sveta. Rozhodnutie prijať radikálnosť evanjelia privedie k spásu nielen nás, ale aj mnohých, ktorých sa dotkne náš život.

POKORNÝ SA VYHNE NÁSTRAHÁM

Zármutok svätého Antona bol oprávnený. O koľko väčší by mal byť zármutok kresťana v našich časoch, keď vidí nástrahy diabla? Podstatná je žalostná otázka: „Pane! Kto z ľudí sa môže vyhnúť týmto nástrahám a prijať spásu?“

Odpoveď spravodlivému pustovníkovi bola: „Ten, kto je pokorný, vyhne sa týmto nástrahám a ani sa ho nebudú môcť dotknúť.“

Aká božská odpoveď! Ako odstraňuje všetky pochybnosti zo srdca, ako dobre opisuje pár slovami najistejšiu cestu víťazstva nad naším nepriateľom, cestu zničenia a roztrhania jeho spleťtých sietí, ktoré utkal z niekoľko tisícročnej nenávisťnej skúsenosti.

Svätý Ignác Brjančaninov pokračuje v rozjímaní nad víziou svätého Antona Veľkého, v ktorej mu bolo umožnené vidieť mnohoraké nástrahy diabla. Svätý Ignác Brjančaninov ju pripomína s jasným zámerom. Chce nám predstaviť pokoru srdca nielen ako ochranu pred týmito nástrahami, ale tiež ako nevyhnutný stav srdca pre duchovný život. Bez pokorného srdca veľmi rýchlo uviazneme v niektorej z nespočetných nástrah, čo skôr či neskôr vedie k úplnému oddeleniu sa od Krista.

Svätý Ignác Brjančaninov nie je sám, kto vo svojom manuáli pre duchovný život považuje pokoru za nevyhnutnú podmienku. Všetci veľkí učitelia duchovného života a duchovná tradícia Cirkvi

ju potvrdzujú s veľkou vážnosťou a venujú veľký priestor náuke, ako dosiahnuť pokorné srdce. Je dobré túto náuku svätých otcov študovať, pretože i úprimné úsilie o dosiahnutie pokory je sprevádzané aktivitou nášho nepriateľa, ktorý nás chce nasmerovať k falošnej a pokryteckej ilúzii pokorného srdca.

ÚZKY CHODNÍK POSLUŠNOSTI

Zabarikádujte svoju myseľ pokorou, nedovoľme jej bezohľadne usilovať o všetko, čo si praje, bezstarostne zhromažďujúc informácie; ale radšej ju ochráňme bez ohľadu na to, aké atraktívne sa to zdá. Ochráňme svoju myseľ pred pokušením falošných učiteľov, ktorí sa skrývajú pod kostýmom kresťanskej viery. Pokorme svoju myseľ poslušnosťou Cirkvi, odložiac všetky myšlienky, ktoré chcú prevziať Božie miesto. Úzky chodník poslušnosti Cirkvi je pre myseľ najprv veľmi ťažký; ale vedie myseľ k šírke a slobode duchovnej múdrosti, v protiklade ku všetkému, čo hovorí telesná myseľ. Nedovoľme našej mysli čítať duchovnú literatúru, ktorá nie je napísaná autormi pravej Cirkvi, o ktorých Cirkev nevydala svedectvo, že sú pravými nádobami Svätého Ducha. Kto číta svätých autorov, bezpochyby má účasť na milosti Ducha, ktorý v nich prebýval a hovoril prostredníctvom nich; ale kto číta diela heretikov, dokonca aj keď sú nazývaní svätými v ich heretických zhromaždeniach, má účasť na duchu klamu. Kvôli neposlušnosti Cirkvi, čo je pýcha, sa padá do nástrah princa tohto sveta.

V závere kapitoly o nástrahách princa tohto sveta svätý Ignác Brjančaninov poukazuje na tri hlavné oblasti, ktoré musíme kultivovať pokorou, aby sme sa im dokázali vyhnúť. Najprv sa venuje mysli. Formuje a ovplyvňuje ju všetko, čo do nej vchádza. Svätý Ignác Brjančaninov rázne varuje pred škodlivosťou čítania heretických kníh. Dnes by toto varovanie rozšíril azda na všetky masmédiá, ktoré nám sprostredkujú informácie. Rada vystaviť svoju myseľ iba slovám svätých

autorov potvrdených Cirkvou sa nám môže zdať zastaraná a prekonaná. V tomto pohľade sa odráža pýcha, ktorá nás presviedča, že sme imúnni voči vplyvom heretického a nekresťanského učenia. Stačí však len krátka konfrontácia s učením spomínaných svätých otcov, aby sme si uvedomili, ako veľmi sme sa vzdialili od správneho kurzu.

Disciplína vo voľbe, čomu dáme prístup k našej mysli, nie je jednoduchá. Svätý Ignác Brjančaninov ju nazýva úzkym chodníkom poslušnosti, ale vedie k duchovnej múdrosti a slobode.

ÚSILIE O DAR NOVÉHO SRDCA

A čo povedať o našom srdci? Zaštepme plodonosnú vetvu do toho neplodného figovníka, zaštepme sa do Kristových dobier, učme sa evanjeliovej pokore, prinúťme sa prijať vôľu evanjelií. Keď vidíme naše srdce v ustavičnom nesúhlase s evanjeliami, v ustavičnom protirečení, vidíme v týchto protirečeníach, ako v zrkadle, našu padnutú prirodzenosť. Nariekajme pre svoje hriechy pred Pánom, naším Stvoriteľom a Vykupiteľom, zakúsme bolesť spasiteľného utrpenia. Ostaňme v tomto zármutku, kým neuvidíme svoje uzdravenie. Zarmúteným a pokorným srdcom Boh nepohrda. Boh je náš Stvoriteľ a náš veľký Pán. Môže znovu stvoriť naše srdce a pretransformovať ho z milovníka hriechu na milovníka Boha.

Svätý Ignác Brjančaninov nás vedie k osvojeniu neľahkého asketického cvičenia – skúmaniu vlastného srdca. Toto cvičenie je úzko spojené s čítaním evanjelií, ktoré sú kritériom na rozpoznávanie stavu, ktorý vládne v našom srdci. Odpoveďou na každé protirečenie voči slovám evanjelií je stav pokánia, ktoré uznáva nesúhlas srdca so zjavenou pravdou, narieka nad neschopnosťou radostného nasledovania tejto pravdy a prosí o odpustenie a pomoc zhora. Svätý Ignác Brjančaninov ubezpečuje o Božej pomoci pre srdce, ktoré je skormútené nad svojím padnutým stavom. Je to jediná cesta k daru nového srdca, ktoré je milovníkom Boha.

STRÁŽME SVOJE ZMYSLY

Strážme svoje zmysly, nedovoľme im, aby sa stali kanálom pre vstup hriechu do duše. Vládnime našim zvedavým očiam a ušiam. Spútajme na prvý pohľad malý jazyk, ktorý však môže spôsobiť veľké spustošenie. Pokorme nerozumné túžby tela striednosťou, pozornosťou, asketickými námahami, častým pripomínaním smrti a sústredenou a neprestajnou modlitbou. Potešenia tela sú také krátkodobé! Aký odporný je ich nevyhnutný koniec! Naopak, telo, ktoré je obrnené zdržanlivosťou a strážením zmyslov, očistené slzami pokánia a posvätené častou modlitbou, tajomne sa premieňa na chrám Svätého Ducha, voči ktorému sú všetky útoky nepriateľa neúčinné.

Pokora chráni pred všetkými nástrahami diabla, ktorý sa nás tak ani nemôže dotknúť. Amen.

Záver kapitoly o nástrahách princa tohto sveta svätý Ignác Brjančaninov venuje pripomenutiu jednej zo základných podmienok pre duchovný rast. Stráženie zmyslov, prevzatie kontroly nad nimi nielenže nedáva živnú pôdu pre rôzne nezriadené túžby, ale hlavne zatvára kanály, skrze ktoré vchádza hriech do duše. Nadobudnutie vlády nad zmyslami je jedným z prvých úsekov našej cesty k hlbokému vzťahu s Bohom. Duša sa stáva stále viac vnímavejšou na poznanie, ktoré prichádza zhora, a bez veľkých ťažkostí dokáže rozpoznať a vyhnúť sa nástrahám, ktoré jej do cesty dáva neviditeľný nepriateľ.

FARIZEJ

CESTA K DUCHOVNÉMU POZNANIU

Bratia! Pozrime sa na život nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista! Uvidíme, že nikdy nebol pohoršený hriechmi druhých, nech by už boli akokoľvek veľké. V evanjeliách tiež nenájdeme jediný príklad, aby apoštoli boli pohoršení hriechmi druhých. Na druhej strane, farizeji boli neustále pokúšaní hriechmi druhých; dokonca boli pohoršení najdokonalejším Pánom, vteleným Bohom. Boli pohoršení tak často, že ho dokonca odsúdili ako zločince a vydali ho na potupnú popravu. Ukrižovali Spasiteľa na kríži medzi zlodejmi! Z toho vyplýva, že pohoršenie nad hriechmi druhých je vážna duchovná choroba. Človek musí rozlišovať a pozorne strážiť svoje srdce a umŕtvovať každé pokušenie súdiť blížneho. Toto učia evanjeliá.

Evanjelium je svätá kniha! Ako sa slnko dokonale odráža v čistom prameni, tak evanjeliá odrážajú Krista. Kto si praje vidieť Krista, musí očistiť svoje srdce a myseľ pokáním! V evanjeliách uvidí Krista, pravého Boha, Spasiteľa padnutého ľudstva. Z evanjelií sa Kristov učeník naučí čnostiam, ktoré má nadobudnúť, pretože je povoláný naučiť sa miernosti a pokore od samotného Pána. V tomto čnostnom napodobňovaní Boha nájde blažený pokoj pre svoju dušu.

Týmito odsekmi svätý Ignác Brjančaninov začína rozsiahlu kapitolu s názvom Farizej. Stav duše, v ktorej sa objavujú podobné znaky ako v správaní farizejov z evanjelií, nazýva duchovnou chorobou. Podrobne sa zaoberá jej príznakmi a ponúka návod, ako sa z nej vyliečiť.

Prvé dva odseky predstavujú zhrnutie učenia, vloženého do tejto kapitoly. Svätý Ignác Brjančaninov ho zrejme zámerne umiestňuje na začiatok, aby pripravil dobrú pôdu pre prijatie tohto učenia. Nabáda k očisťovaniu srdca a mysle v pokání, aby sme mohli vidieť Krista a spoznať jeho volanie k nadobudnutiu čností, ku ktorému nás povo-